

Aljechin in Bolivia – zeven onbekende partijen.

Hans Meijer

Als er een prijs zou bestaan voor de grootmeester die de meeste kilometers per jaar aflegt dan vermoed ik dat Sergei Tiviakov en Nigel Short hoge ogen zouden gooien. Op de FIDE website is te zien dat zij het hele jaar door van hot naar her reizen en dat jaar in jaar uit. Maar wellicht zijn er GMs die deze globetrotters af weten te troeven.

Naar welke schaker zou deze prijs voor de tweede wereldoorlog, de tijd dat je per trein en schip reisde, gegaan zijn? Ik acht de kans groot dat Alexander Aljechin met die prijs aan de haal gegaan zou zijn. Toen voor de eerste keer een Olympiade buiten Europa plaatsvond, Buenos Aires 1939, reisden alle Europese schakers per schip, de Priapolis, naar Argentinië. Aljechin daarentegen nam de gelegenheid te baat om samen met zijn vrouw Grace met schepen van de Grace line landen in heel Zuid-Amerika te bezoeken. Zo bezochten ze steden in Trinidad en Tobago, Venezuela, Panamá, Colombia, Ecuador, Peru, Bolivia, Brazilië en Argentinië, zie onderstaande landkaart die afkomstig is van de site van [Denis Teyssou](#).

Voor schaakinformatie over deze reis verwijst ik naar *'Alekhine in the Americas: Games from Alekhine's Exhibition Tours of the Americas 1923-1939'* van John Donaldson, Nikolay Minev en Yasser Seirawan, 1992, en *'Alexander Aljechin's Chess Games, 1902-1946'* van Leonard M. Skinner en Robert G.P. Verhoeven, 1998, (2543 partijen). Opmerkelijk is dat er in deze twee boeken geen informatie te vinden is

over Aljechin's bezoek aan Bolivia. Deze column kan dan ook gezien worden als een aanvulling op de inhoud van beide boeken.

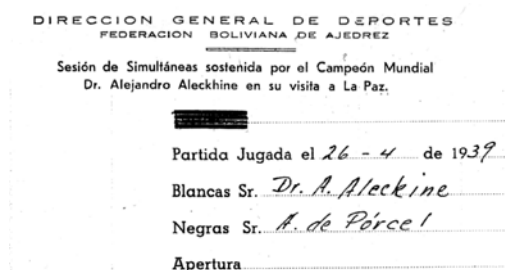
Het zal zo'n half jaar geleden geweest zijn dat Carlos Saavedra mij vertelde dat hij in het bezit was van notatieformulieren van simultaanpartijen die wereldkampioen Alexander Aljechin in La Paz in 1939 gespeeld had. Op mijn verzoek stuurde hij mij copietjes van deze formulieren toe.

De notatieformulieren die ik van Saavedra kreeg vermelden dat Aljechin op 26 april 1939 in La Paz een simultaan gaf. Bekend is dat Aljechin op 12 april 1939 in Lima arriveerde en dat hij van plan was om daarna naar de havenstad Antofagasta in Chili te gaan waar hij op 23 april 1939 aan had moeten komen. Het is overigens niet bekend dat hij in Antofagasta verbleef. Dat zou hem slechts drie dagen gegeven hebben om van Antofagasta naar het hooggelegen La Paz te gaan. Tijd om te acclimatiseren zou hij niet gehad hebben. Ik vermoed dan ook dat Aljechin en zijn vrouw in Lima besloten om over land via La Paz naar Buenos Aires te reizen (de rode lijn op de landkaart). Julio García Soruco, de man van wie Saavedra de notatieformulieren kreeg, wist te vertellen dat Aljechin en zijn vrouw per trein in La Paz arriveerden en dat ze ook weer per trein uit La Paz vertrokken. Dat kan als ze in Guaqui aan het Titicacameer op de trein naar La Paz gestapt zijn en als ze na afloop van hun verblijf per trein via Oruro naar Villazon gegaan zijn. In Villazon konden ze wandelend de grens oversteken naar La Quiaca in Argentinië waar ze op een trein richting Buenos Aires konden stappen.

Julio García Soruco had in Argentinië copietjes van de notatieformulieren van Eugenio Pider of, dat kon hij zich niet precies herinneren, van Gregorio "Goyo" Lastra, de drijvende kracht achter het tijdschrift *'Mundo del Ajedrez'*, gekregen. Hoe deze notatieformulieren in Argentinië terecht gekomen waren wist hij niet. Julio García Soruco (07-11-30) is in Bolivia onder

schakers een bekende naam. Zo verzorgde hij, onder de naam Jugarsor, jarenlang de 'Leña al Rey' schaakrubriek in Presencia, indertijd de belangrijkste krant van Bolivia.

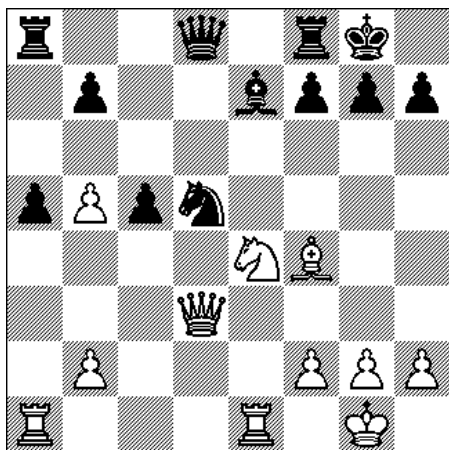
In La Paz gaf Aljechin op 26 april 1939 in de Circulo Militar op de Plaza Murillo een simultaan. Van veertien tegenstanders heb ik het notatieformulier in mijn bezit maar wellicht waren er meer. Zo ontbreken namen van de leden van het Boliviaanse Olympiade team. Van de veertien partijen won Aljechin er twaalf en eindigden er twee in remise. Van zeven partijen geef ik de zetten. De overige zeven partijen won hij gemakkelijk of waren door Saavedra en mij niet te ontcijferen.

Voor deze simultaan had men speciale notatieformulieren laten drukken. Hierboven die van A. de Pórcel tegen de Campeón Mundial Dr. Alejandro Aleckhine.

A. Aljechin – Mayor Saavedra Goytia, Simultaan La Paz, Bolivia, 26-04-1939.

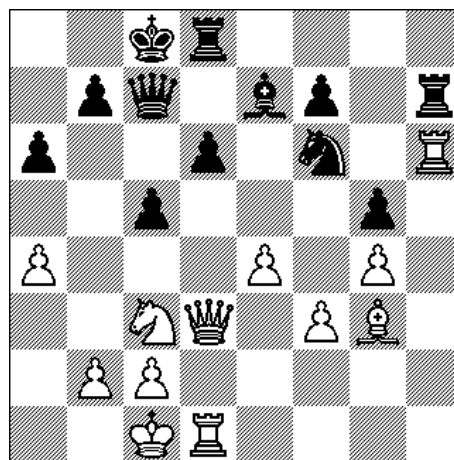
1.d4 d5 2.c4 Pf6 3.cxd5 Pxd5 4.e4 Pb6 5.Pc3 e6 6.Pf3 Le7 7.a4 a5 8.Ld3 c5 9.Lb5+ Ld7 10.0-0-0 11.d5 exd5 12.exd5 Lxb5 13.axb5 Pc4 14.Te1 Pd6 15.Lf4 Pd7 16.Pg5 Pf6 17.Dd3 h6 18.Pge4 Pdx4 19.Pxe4 Pxd5

20.Le5 Pb4 21.Dg3 f6 22.Tad1 Db6 23.Ld6 Tfe8 24.Dg6 Lxd6 25.Pxf6+ Kf8 26.Txe8+ Txe8 27.Dxe8# 1-0 Saavedra vertelde mij dat kolonel Saavedra Goytia later de eerste officiële schaakkampioen van Bolivia was.

A. Aljechin – E. Franck, Simultaan La Paz, Bolivia, 26-04-1939.

1.e4 e5 2.Pf3 Pc6 3.Lb5 d6 4.d4 Ld7 5.Pc3 exd4 6.Pxd4 Pxd4 7.Lxd7+ Dxd7 8.Dxd4 c5 9.Dd3 Pf6 10.Lf4 a6 11.0-0-0 0-0-0 12.h3 Le7 13.g4 h6 14.Lg3 g5 15.f3 Dc6 16.h4 Thg8 17.hxg5 hxg5 18.Th6 Tg7 19.a4 Th7

20.Pd5 1-0

A. Aljechin – Ing. M. Brühl, Simultaan La Paz, Bolivia, 26-04-1939.

1.e4 c5 2.Pf3 Pc6 3.d4 cxd4 4.Pxd4 e6 5.c4 Lb4+ 6.Pc3 Da5 7.Pdb5 Pf6 8.Ld2 a6 9.Pa3 Lxa3 10.bxa3 Dxa3 11.Le2 0-0 12.0-0 Pe8 13.Tb1 f5 14.Tb3 Dd6 15.exf5 Txf5 16.Pe4 De7 17.Tg3 b5 18.c5 Td5 19.Dc1 Pd4 20.Ld1 Lb7 21.Lc3 Pf6 22.Pd6 Lc6 23.De3 Pf5 24.Pxf5 Txf5 25.Ld4 Tf8 26.Lc2 Th5 27.Le5 Pe8 28.f4 Tf7 29.Ld4 Dh4 30.h3 Pf6 31.Tg5 Pd5 32.Txh5 Dxh5 33.Dg3 Pe7 34.Le5 Pf5 35.Dd3 Dh4 1/2-1/2

A. Aljechin – A. De Pórcel, Simultaan La Paz, Bolivia, 26-04-1939.

1.e4 e5 2.Pf3 Pc6 3.Lc4 Le7 4.d4 d6 5.dxe5 dxe5 6.Dxd8+ Lxd8 7.Pc3 Pf6 8.Lb5 Ld7 9.0-0 0-0 10.h3 Pd4 11.Pxd4 exd4 12.Lxd7 dxc3 13.Td1 Pxe4 14.f3 cxb2 15.Lxb2 Pc5 16.La3 Le7 17.Tab1 Tfd8 18.Lxc5 Lxc5+ 19.Kf1 b6 20.Lc6 Tab8 21.Ke2 Kf8 22.f4 Ke7 23.Le4 h6 24.g4 f6 25.h4 Td6 26.Txd6 Lxd6 27.Kf3 Td8

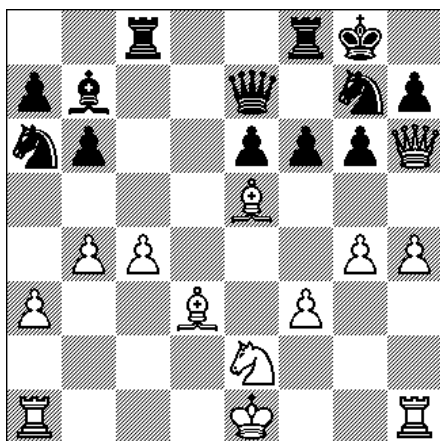
28.Td1 a5 29.Te1 Lb4 30.Te3 Lc5 31.Te2 Kf7 32.h5 Ld6 33.Lg6+ Kf8 34.Td2 Le7 35.Txd8+ Lxd8 36.Ke4 Ke7 37.Kd4 Kd6 38.f5 ½-½

A. Aljechin – M. Escobari, Simultaan La Paz, Bolivia, 26-04-1939.

1.e4 Pf6 2.e5 Pd5 3.d4 De Aljechin verdediging tegen Aljechin! 3...e6 4.c4 Lb4+ 5.Pd2 Pe7 6.a3 Lxd2+ 7.Lxd2 d5 8.exd6 cxd6 9.Pf3 Pbc6 10.Ld3 d5 11.c5 b6 12.Lb5 Ld7 13.0-0 0-0 14.b4 a5 15.Ld3 axb4 16.axb4 Dc7 17.b5 Txa1 18.Dxa1 Pa7 19.c6 Lc8 20.Lb4 f6 21.Da3 Tf7 22.Ld6 Dd8 23.c7 Dd7 24.Lxe7 1-0

A. Aljechin – J. de la Cruz Vera, Simultaan La Paz, Bolivia, 26-04-1939.

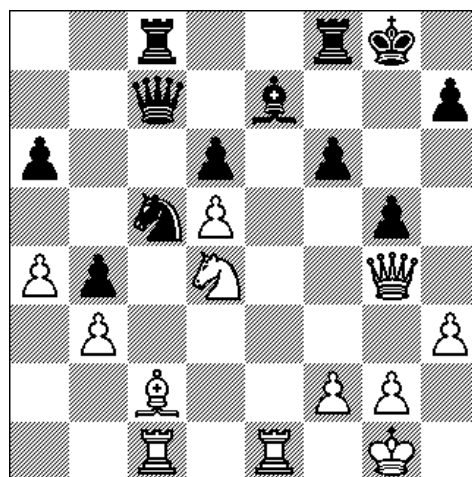
1.d4 Pf6 2.c4 e6 3.Pc3 Lb4 4.Db3 c5 5.dxc5 Pa6 6.f3 Da5 7.Ld2 Pxc5 8.Dc2 Dd8 9.a3 Lxc3 10.Lxc3 0-0 11.b4 Pa6 12.e4 b6 13.e5 Ph5 14.De4 Tb8 15.Ld3 g6 16.Pe2 Lb7 17.De3 Tc8 18.h4 Pg7 19.g4 d5 20.exd6 Dxd6 21.Le5 De7 22.Dh6 f6

23.h5 Pxb5 Het interessante alternatief was 23...fxe5. 24.gxh5 fxe5 25.hxg6 Dg7 26.Dxg7+ Kxg7 27.Txh7+ Kf6 28.Txb7 Tc7 29.Txc7 Pxc7 30.Pg3 1-0

A. Aljechin – H. Roberts B., Simultaan La Paz, Bolivia, 26-04-1939.

1.e4 e5 2.Pf3 Pc6 3.Lb5 a6 4.La4 Pf6 5.0-0 b5 6.Lb3 Le7 7.a4 b4 8.d4 d6 9.h3 0-0 10.Te1 Lb7 11.c3 exd4 12.cxd4 Pd7 13.Pbd2 Pa5 14.Lc2 f6 15.Pf1 c5 16.b3 Pc6 17.Lb2 Dc7 18.Pe3 Pxd4 19.Lxd4 cxd4 20.Pxd4 Pc5 21.Pd5 Lxd5 22.exd5 g6 23.Tc1 Tac8 24.Dg4 g5

25.Lxh7+ Kxh7 26.Dh5+ Kg8 27.Txc5 Dd7 28.Dg6+ Kh8 29.Pe6 Ld8 30.Txc8 De7 31.Dh6+ Kg8 32.Dxf8+ 1-0

De kans dat Aljechin vanaf Lima via La Paz naar Buenos Aires reisde is groot. Een andere route komt niet echt in aanmerking. In La Paz zal hij, geheel in lijn met de Boliviaanse traditie, met alle egards ontvangen zijn. Ik sluit zelfs niet uit dat hij door president Germán Busch, de held van de Chaco oorlog met Paraguay (1932-1935), op het Palacio Quemado ontvangen is. Het moet voor de militairen die hem gastvrijheid verleenden vrij eenvoudig geweest zijn dit te regelen. Niet elke dag komt er immers een wereldkampioen in Bolivia op bezoek